

Terstond en tot het volle bedrag invorderbaar verklaarde btw-naheffingsaanslag vernietigd wegens schending van Unierechtelijk verdedigingsbeginsel

Gegevens

Publicatie

NTFR 2021/4313

Instantie

Hoge Raad

Datum uitspraak

10 december 2021

Annotator

mr. M.H.W.N. Lammers

ECLI

[ECLI:NL:HR:2021:1850](#)

Zaaknummer

19/03628

Relevante informatie

[IW 1990 art. 10](#), [Beroepschrift in cassatie bij HR nr.19/03628-1](#), [Beroepschrift in cassatie bij HR nr. 19/03628-2](#)

Noot

It's alive! Met 'it's' doel ik uiteraard op het verdedigingsbeginsel. Met het arrest van 18 december 2008 heeft het Europese Hof van Justitie (HvJ EU 18 december 2008, zaak C-349/07 (Sopropé), ECLI:EU:C:2008:746) het verdedigingsbeginsel weer op de kaart gezet.

Kern van dit beginsel is dat een belastingplichtige voordat jegens hem een bezwarend besluit wordt genomen dat hem aanmerkelijk raakt, de gelegenheid krijgt op het voornemen te reageren. Na het arrest van 2008 werd in fiscale procedures veelvuldig een beroep gedaan op dit beginsel. Daarbij was een grillig verloop zichtbaar. Was de lijn in eerste instantie dat elke schending leidde tot vernietiging van de aanslag, later werd

dit meer en meer genuanceerd. De nieuwe lijn die toen ontstond, was dat eerst moet worden beoordeeld of sprake is van een schending. Als het antwoord daarop ja is, is de vervolgvraag of voor die schending een rechtvaardiging bestaat. Is daarop het antwoord ja, dan herstelt die rechtvaardiging in feite de eerdere schending en zijn er geen gevolgen. Is het antwoord nee, en is er dus geen rechtvaardiging, dan is de vervolgstap de beoordeling of de procedure zonder die schending een andere afloop zou kunnen hebben gehad.

De nieuwste jurisprudentie op het gebied van het verdedigingsbeginsel richt zich dan ook met name op deze 'twee' nieuwere elementen (rechtvaardiging en andere afloop) in de beslissingsboom. Hetgeen ook logisch is, aangezien in de jurisprudentie invulling moet worden gegeven aan wat een rechtvaardiging is en wat onder de 'andere afloop' moet worden verstaan.

De Hoge Raad heeft dat in de afgelopen jaren al een aantal keren gedaan. Daaruit volgt dat de andere aflooptoets niet alleen betrekking heeft op de daadwerkelijke, andere, uitkomst van de procedure, maar dat ook moet worden gedacht aan:

1. het inbrengen van juridische stellingen voorafgaand aan de aanslag (HR 9 oktober 2015, nr. 13/01275, [NTFR 2015/2714](#));
2. het feit dat een schikkingsvoorstel is gedaan in de bezwaarfase (HR 16 september 2016, nr. 15/01894, [NTFR 2016/2382](#));
3. het geven van een toelichting op de feiten voorafgaand aan het opleggen van de aanslag, zodat de inspecteur de feiten anders had moeten waarderen en interpreteren (HR 2 juni 2017, nr. 16/03921, [NTFR 2017/1427](#)).

In het onderhavige arrest oordeelt de Hoge Raad over het 'andere afloop'-criterium. Daarbij hoeft de Hoge Raad geen compleet nieuwe uitleg te geven. Uit het arrest volgt namelijk dat als de belanghebbende wel in de gelegenheid was gesteld om voor het vaststellen van de naheffingsaanslag te reageren, zij een inbreng had kunnen leveren die van belang was voor het vaststellen van het karakter van haar diensten en de plaats waar die diensten hebben plaatsgevonden. Dat oordeel ligt in lijn met het eerdere oordeel van de Hoge Raad van 2 juni 2017. In dat arrest oordeelde de Hoge Raad al dat het geven van een toelichting op de feiten om ervoor te zorgen dat de inspecteur tot een andere waardering en/of interpretatie van de feiten komt, onderdeel is van het 'andere afloop'-criterium. Daar past het geven van een toelichting op het karakter en de plaats van de diensten naadloos onder.

De Hoge Raad overweegt in het arrest ook nog dat de beoordeling of sprake is van een andere afloop moet plaatsvinden aan de hand van de specifieke feitelijke en juridische omstandigheden van de te beoordelen zaak. Om een geslaagd beroep op het verdedigingsbeginsel mogelijk te maken, is het dus noodzakelijk om de beslisboom in te vullen aan de hand van de specifieke feiten en omstandigheden van het geval. Daarbij kan worden gedacht aan welke feiten, juridische stellingen of nieuwe bewijsmiddelen men beargumenteerd naar voren had kunnen brengen als men daartoe wel de gelegenheid had gekregen. In mijn ogen is het in elke zaak waarin de schending van het verdedigingsbeginsel speelt, belangrijk om dit uit te zoeken en in te brengen. Men wint er namelijk veel mee, zoals we ook kunnen zien in dit arrest: de volledige naheffingsaanslag van bijna € 900.000 wordt vernietigd.

Na het arrest van het Europese Hof van Justitie van 20 december 2017 (HvJ EU 20 december 2017, zaak C-276/16 (Prequ' Italia), ECLI:EU:C:2017:1010,) werd betoogd dat het verdedigingsbeginsel meer en meer werd

beperkt, dat het in feite 'dood' was en dat men aan een dood paard niet meer moest trekken. Het onderhavige arrest van de Hoge Raad laat zien, dat het verdedigingsbeginsel nog steeds springlevend is.